Jüdische Pester Zeitung.

יידישע פעסטער צייטונג

דיעזעס בלאטס ערשיינט
דר. יסאל וואכענטליך
פונזטאג. פיטשווך אונד פרייטאג
אונד קאסטט
פיר אסטערדייך-אונגארן
גאנציעהריג 8 גולדן אסטר. וויר.
האלביעהריג 4 גולדן אסטר. וויר.
פיערטעליעהריג 2 גולדן אסטר. וויר.

פיר'ס איוסלאנד
גאנציעהריג 9 גולד. — קר. אן. וויר.
האלביעהריג 4 גולד. 50 קר. אן. וויר.
פיערטעליעהריג 2 גולד. 25 קר. אן. וויר.

אויף דיעזע צייטונג קאנן מען
יעדן טאג
פרענומעריר־ן.
אונד דער פרענומעריר־אנט. פרעמדן
בענינגס מיט דעם עפסאנגע דעם
עריסען בלאטס.

דיא רעדאקציאן בעפינדט
זיך אין
פעסט.
ווייטצנער בולווארד נומ' 29,
וואהרן מאן אויך דיא פרענומעריר־
אנט.נגלדיר צו ענדען בעליעבג.

Nr. 45 זיעבצעהנטער יאהרגאנג בודאפעסט, מאנטאג ה אייר ה'תרמ"ה. Budapest, 20. Arpil 1885

פאלאסטינא

אויף אונזערער לאנדעס-אויסשטעללונג.

פאר קורצעם בראכטען וויר דיא נאכריכט, וועלכע דאנן אויך פאן מערערען הויפטשטאדטי־שען בלאטטערן איבער־נאמען וואהרד, דאס זיך פאלאסטינא, פארצינלך אבער יערו־זאלעם אן אונזערער לאנדעסאויסשטעללונג, דער יערער אונגאריש פאטריאט פאלל ערוואר־טונג אונד שטאלטער האפפנונג ענטגעגענזעהן, בעטיי־לינגען וורד. ווער טהיילטען דאמאלס אויך אייניגע דאטען איבער דיא אויסצשטעללונגען גענגע־שטאנדע מיט, דאטען, דיא זיך הייטע, צו אונזערער גראסטען פרייד, אלס דורכאוס ניכט ענטשפרי־בענד הערויסשטעללען, דענן דיא פאלאסטינישע אויסשטעללונג אזט פיעל גראסער פיעל פאללשטאנדיגער אונד, פיגען ווי הונגי, פיעל אינטערעסאנטער אלס דיעס אונזער קורצער בעריכט אויך נור פערמוטהען לעסט. יא הייטע לאנגען ווי עס בעריכט בעריהמטי, דאס דיא אויסשטעללונג דעס הייליגען לאנדעס אינגע דער אינטערעסאנטעסטען אונד פאלל־שטענדיגער אויסשטעללונגען בילדען וורד.

ווי פערלייכנען עס מיט גראבער גענוגטהו־אונג, דאסס דאס צישטאנדעקאמען דער פאלאסטינישען אויסשטעללונג, וועלכע דיא אויסשטעללונגסקאממיססאן — וויא ווי געלע־גענהייט האטטען אונס צו איבערצייגען — מיט גאנץ בעזאנדערער פרייד בעריכטט, אויס־שליעסליך דעם פאטריאטיסמוס אונד דער אפפערווילליגקייט אונזערעס גלויבענסגענאסען אונד לאנדסמאנגעס, דעם הערן דר' אינגאטשווארטין, דירעקטארס דעס ראטהשילדשפיטאלעס אין יערוזאלעם, צו פערדאנקען אזט. דער וואקקערע אונד פיעל פערדיענטע מאנן וויילט זיך פארגעסטערן אין אונזערער הייפטשטאדט, אונד ווי רופען אהם ביא דיעזער געלעגענהייט אין איפרכטעס וויללקאממען צו.

דורך דיא ציפארקאממערגע גיטע דעס הערן דאקטאר זנד ווי שאן הייטע אין דער לאגע דיא פאלגענדען האבאנטערעססאנטען דאטען איבער דיא פאלאסטינישע אויסשטעללונג, דיא אייגען בעריכטגערן הייס דעס אריענטאלישען פאיללאנס איינגעהמען וורדה, מיטצוטהיילען.

דיא אויסצשטעללונגען גענגשטאנדע זנד אין אכט גראסען קיסטען פערפאקט, דאך זנד ניכט אללע דיא אין דענזעלבען ענטהאל־טענען זאכען פאן הערן דר' שוואר אין אללען גוואמעלט וואהרדען. עס טהיילט זיך מיט אהם אין דיעזעס פערדיענסט דיעזע לעבריי־צענדע שווע־טער, פיליין מאלווינע שוואר, ווי זיך לאנגעער צייט אן דער זייטע אירדעס בדודעס אין יעריזאלעם ווייל, יעטצט אבער אלס אויס־שטעללערין מיט אהם הייר איינגעטראפ־פען איזט.

צוויי דער גראסטען קיסטען ענטהאלטען באה־דעגפאהיגטע דער יידישען אקקער־בישלע „מקוה ישראל" (איזראעלס האפ־נונג) דיא דער זעלבע שארל נעטטער אויס פארז אין דער נאהע פאן יאפפא (יפו) אנגעלעגט האט, אונד דיא שאן צאהל־רייכע יידישע יינגלינגע צו טיכטיגען אקאנאמען אונד גארטנערן אויסגעבילדעט האט. דיא דען 4 יידישען אקערבוקאלאנען אין פאלאסטינא פאן גראפעס אונד ווייבטיגעס גיטען זנד. ווי ערוואה־נען הייר פארצינלך פאלענדע פרודוקטע: וויצען, גערסטע, דוראה (אין פיעהפוטטער, דאס אין גראס־טען מעגנגען בעזאנדערס נאך עגגלאנד אויסגעפיהרט ווירד, פאן וועלכעם איבריגענס דיא נאנין ארמען, עס מיט וויצען אדער גערסטע מישענד אויך בראד בע־ציטען), 2 נאטטיגגען מאיס (קוקורוזין), 7 נאטטיגגען גראטס באהנען, ליבא (אין ארט ציזעלן), לופין (פיעהפיטטער, אייגע ארט האפפען), 2 נאטטיגגען ערבזען, מאבאק (אין בלאטטערן אונד געשניטטע גען), 3 נאטטיגגען ראטהווייגע, 2 נאטטיגגען וויסווייגע לילארע פאן ווייבבערען, גראנאטאפפעל (אדל בע־זאנדערס גוט זין). פפיזיבען אונד אראנשען, זעזאנאל (דאסזעלבע ווירד פאן דען ווידען אנשטאט דער נאגנפעטטע געבריכט) אונד אלווינאר ששן (זתן), ציקעראהד (וואפאן ציקער בעריטטע ווירד), בעזאנדערס שאגע צעדיא (אתרגים), דיא אין „מקוה ישראל" מיט פיעל גלוק גפפלענגט ווערדען, (ווי צוויי אהרען בעשטעהען דא פארטלבע צעדיאיולדער אונד באלד ווערדען דיא דארטיגען אתרגים דענען פאן קאפי אין גרעבעגלאנד גע־פאהרבע דאנקערגען מאכען, פלאמינגען (הייל־פפלאנגע) אונד צוויי נאטטיגגען דאזען ווערדען אין פינגס דאזזאהל בעריטטע ווירד, זעזאן (דיא פפלאנגע אים דער דאס אבגענגאנגע־טע זעזאנאל בעריטטע ווירד) אונד צאהלרייבע אריינגאטטיגגען (זתים).

אינע קיסטען ענטהארט טהיר־פפללע: אינטער אנדערעם דאס פפלל אינעס שאלאלס, אינעס טרי־שען פיכסעס, אינעס וואלפעס, דיא פפללע פאן מערערען גאטטיגגען שאפען אונד ציגען אונד אינינגע שאן גענערבטע פפללע, פיר וועלכע אין מקוה ישראל אינע גערבעריא בעשטעהט. אין דער זעלבען קיסטע בעפינדעט זיך אינע פלאשע בוים־וואללע אים דער נאהע פאן נאבלוס (שכם) אונד אינע פלאשע האניג.

צוויי ווייטערע קיסטען ענטהאלטען דיא אויסשטעללונגסגענגגנשטאנדע דעס פיליין מאל־וינע שוואר ין. ווי גענגען אין ערסטער ווייטע אינע זאמملונג מוזיקאלישער אינשטרומענטע אא־לאסטנאס, פאן וועלכען בעזאנדערס פאלענדע אויפפאללען: דאס לאנגע אינע ארט האפפען, דאס אראבאבי (איזט אינזערע וויאלינפאנגלך) דיא נאיע אין פלאטענארטיגע אינשטרומענטע, דער אינאל (אינע מעטאללפפיפע), דיא שבאלא (אי־נע האלבפפיפע, דיא נאר וואנדערבארע מאנע פאן זיך ניכט, דיא נאקארא (אינע ארט ציטטער אונד דאס דעפפ (אינע ארט פיקע).

דען אינצערעססאנטעסטען גגענגגשטאנד דער זאמملונג דעס פיליין שוארין בילדען דיא כאס־טמע (בעקליידונג) פאלאסטינישער פרייען אונד מאנגער. אינטער דיעזען איזט בעזאנדערס אויפפאל־לענד דאס כאסטס דער פרוען פאן דאמאללא (אינע קלייגע שטאדט צווישען העבראן אונד יעריז־זאלעם), פערנער דאס כאסטס דער פרוען פאן בעטעהעם (בית לחם), אין בעדוינגגאסטס אונד אינינע מאנגערכאסטעס. דאס פיליין האט עס זיך אנגעלעגען זין לאסטען. זיך פאן דען מאנ־גערן אונד פרוען דער פערשיעדענסטען גגענגדען אאלאסטינאס פאטאגראפיען אנצושאפפען, דיא דען כאסטומען בייליגגען.

פאן גאנץ בעזאנדערעם אינטערעססע איזט אינע אנטיקוויטאטענזאממלונג (אלטערטהומער) דעס הערן דר' שוואר, דיא ער פיר דאס מוזעאום זיינער פאטריארשאדט (קאשי) צום געשענקע בע־שטיממט האט: עס בעפינדעט זיך דא אינע פער־זישע אונד אינע אראבישע רייסטונג אים דעס 12. יאהרהונדערט, מערערע טרקטע זאבעל, פערזי־שע, סיריש אונד עגיפטישע וויפפען אים דעס 8. אונד 11. יאהרהונדערט. אין אסט פאן אינער צע־דער דעס לובאנאן (לבנן) (דיעזע דעזענבייטע אים דערען הארן פאנג סאלאמא דען ערסטען טעמפעל ערבייטע, האבען אין אלטער פאן אביבער 3000 יאה־רען. הייטע שטעהען ניכט מעהר אלס 11 פאן דיע־זען צעדערן, דיא אבער אללין אינגען וואלד איים מאכען. דער גראסטע האט אינען זאלבען אומפאנג, דאס מערערע טויזענד מענשען אין זיינעם שאט־טען לאגערן פאנגען.) פערנער דיא בעקליידונג אינער מערערע פער־שטיינרטע פיגטע, דיא איך דער יידישען קאלא־נע „מקוה ישראל" וואהרענד דעס גראבענס אינעס בריגגענס אין דער טיעפע פאן 50 בז 70 קלאפטער געפונדען וואהרען זנד. אונטער דיעזער זאממלונג בעפינדען זיך עגלליך דיא אנגעבליכען אלטער טהומער דעס צייטרעכנען בערהמטהיט געלאנג־טען מיסס־אנאר שאפיר (דיעזער בערהמטע שיינדלער, דער פאר צוויי יאהרען אלס וועלכסט־מאהרער געגנדעט האט, איבעראשטע דיא וועלט וועדעראלט מיט איסקאהרענטלך וועדטהפאל־לען אלטערטהומערן, דיא ער אינטער דיאנען אדער אן אנדערען געהיטהומסמיסספאללען אעטען גע־פונדען האבען יאללטע. אינטער אנדערעם אינען ששען מיט אינער אנשריפט אים דער צייט מא־זעס, אינע טהאראללע אים דער צייט עזראס אונד מעהרערע אנדערע. צולעטצט טראט ער מיט אינעם נייגטרעקטען פינגטען בוכע מאזעס (רבים) איך, אין וועלכעם דיא צעהן גבאטע אונד פיעלע אנדערע שטעללען גאנץ אנדערס דרעטטען אלס אין אינזערער בכבל. דיא גראפסטען געלעהר־טען ענגלאנדס וואהרדען אירערגפיהרט אונד דאס אקפאפדער מוזעאום פערשפאד 800000 גולדען פיר דיא ראללע, דיא אנגעבליך איבער 2500 יאהרע אלט געוועזען זין זאלל. אין דייטשער געלעהרטער קאם אבער דאהין, דאס דיא מערקווירדיגע אנטי־קוויטאט אינע פאלשונג וויא. שאפיר (אין גע־טטפער ווידע) שאפ זיך באלד דאריין אינע קוגעל הורכם הערין, פאן דען מייסטען זיינער „ענטדעק־קונגען" דיא עטצט איינגעטהים דעם הערן דר שוואר זנד, איזט עס אבער נאך בז הייטע ניכט פעסטגעשטעללט אב זיא עכט אדער פארש וויינ).

זעהר שאן זנד דיא אלפענהאלט־ארבייטען (250 שטיק), דיא אויסשלעסלך פאן יודען פערפער־טיגט ווערדען, אונד דערען מאנכע הונגסט־ווערקע זנד. עבענזא אינטערעססאנט זנד דיא שטיגמעטע־ארבייטען, דיא פאן שטיגען פערפער־טיגט ווערדען, וועלכע פאן דען אופקען דעס טאר־טענגמעערעס (ים המלח) געהאלט ווערדען (שטינק־שטין) אונד דער אים פיער זייך ווירד אונד בריגגט. זעהר וועטטפאלל זנד דיא פערלמוט־טערארבייטען (ווערדען אויסשלעסלך פאן דען בעטהלעגער בריסטען פערפערטיגט), אינטער דע־נען זיך אינינע יואהרע מיסטעריעקע בעפונדען, עכט הובש זנד איך דיא גלאזאאדען (יינגע,

אויס פארז אין דער נאהע פאן יאפפא (יפו) אנגעלעגט האט, אונד דיא שאן צאהל־רייכע יידישע יינגלינגע צו טיכטיגען אקאנאמען אונד גארטנערן אויסגעבילדעט האט. דיא דען 4 יידישען אקערבוקאלאנען אין פאלאסטינא פאן גראפעס אונד ווייבטיגעס גיטען זנד. ווי ערוואה־נען הייר פארצינלך פאלענדע פרודוקטע: וויצען, גערסטע, דוראה (אין פיעהפוטטער, דאס אין גראס־טען מעגנגען בעזאנדערס נאך עגגלאנד אויסגעפיהרט ווירד, פאן וועלכעם איבריגענס דיא נאנין ארמען, עס מיט וויצען אדער גערסטע מישענד אויך בראד בע־ציטען), 2 נאטטיגגען מאיס (קוקורוזין), 7 נאטטיגגען גראטס באהנען, ליבא (אין ארט ציזעלן), לופין (פיעהפיטטער, אייגע ארט האפפען), 2 נאטטיגגען ערבזען, מאבאק (אין בלאטטערן אונד געשניטטע גען), 3 נאטטיגגען ראטהווייגע, 2 נאטטיגגען וויסווייגע לילארע פאן ווייבבערען, גראנאטאפפעל (אדל בע־זאנדערס גוט זין). פפיזיבען אונד אראנשען, זעזאנאל (דאסזעלבע ווירד פאן דען ווידען אנשטאט דער נאגנפעטטע געבריכט) אונד אלווינאר ששן (זתן), ציקעראהד (וואפאן ציקער בעריטטע ווירד), בעזאנדערס שאגע צעדיא (אתרגים), דיא אין „מקוה ישראל" מיט פיעל גלוק גפפלענגט ווערדען, (ווי צוויי אהרען בעשטעהען דא פארטלבע צעדיאיולדער אונד באלד ווערדען דיא דארטיגען אתרגים דענען פאן קאפי אין גרעבעגלאנד גע־פאהרבע דאנקערגען מאכען, פלאמינגען (הייל־פפלאנגע) אונד צוויי נאטטיגגען דאזען ווערדען אין פינגס דאזזאהל בעריטטע ווירד, זעזאן (דיא פפלאנגע אים דער דאס אבגענגאנגע־טע זעזאנאל בעריטטע ווירד) אונד צאהלרייבע אריינגאטטיגגען (זתים).

אינע קיסטען ענטהארט טהיר־פפללע: אינטער אנדערעם דאס פפלל אינעס שאלאלס, אינעס טרי־שען פיכסעס, אינעס וואלפעס, דיא פפללע פאן מערערען גאטטיגגען שאפען אונד ציגען אונד אינינע שאן גענערבטע פפללע, פיר וועלכע אין מקוה ישראל אינע גערבעריא בעשטעהט. אין דער זעלבען קיסטע בעפינדעט זיך אינע פלאשע בוים־וואללע אים דער נאהע פאן נאבלוס (שכם) אונד אינע פלאשע האניג.

צוויי ווייטערע קיסטען ענטהאלטען דיא אויסשטעללונגסגענגגנשטאנדע דעס פיליין מאל־וינע שוואר ין. ווי גענגען אין ערסטער ווייטע אינע זאמملונג מוזיקאלישער אינשטרומענטע אא־לאסטנאס, פאן וועלכען בעזאנדערס פאלענדע אויפפאללען: דאס לאנגע אינע ארט האפפען, דאס אראבאבי (איזט אינזערע וויאלינפאנגלך) דיא נאיע אין פלאטענארטיגע אינשטרומענטע, דער אינאל (אינע מעטאללפפיפע), דיא שבאלא (אי־נע האלבפפיפע, דיא נאר וואנדערבארע מאנע פאן זיך ניכט, דיא נאקארא (אינע ארט ציטטער אונד דאס דעפפ (אינע ארט פיקע).

דען אינצערעססאנטעסטען גגענגגשטאנד דער זאממלונג דעס פיליין שוארין בילדען דיא כאס־טמע (בעקליידונג) פאלאסטינישער פרייען אונד מאנגער. אינטער דיעזען איזט בעזאנדערס אויפפאל־לענד דאס כאסטס דער פרוען פאן דאמאללא (אינע קלייגע שטאדט צווישען העבראן אונד יעריז־זאלעם), פערנער דאס כאסטס דער פרוען פאן בעטעהעם (בית לחם), אין בעדוינגגאסטס אונד אינינע מאנגערכאסטעס. דאס פיליין האט עס זיך אנגעלעגען זין לאסטען. זיך פאן דען מאנ־גערן אונד פרוען דער פערשיעדענסטען גגענגדען

טעמפעלס אין יערוזאלעם פערוועגדעט, דער דיא-מענט צו פערשטעהען איזט, ווייל ער צום גראווירען אונד באהרען דער שטינג אונד מעטאללע וויא קיין אנדערער שטיין פערוועגדעט ווערדען קאנן. דער איטעראדענטליכען הארטע דעס שמיר ווירד איין אין ירמיהו "ז עיזיאהנינ געטהאן, יחזקאל אונד זכריהו פערגלייכען דאס פאלק איזראעל וועגען זייער הארטנאקקיגקייט צו דעם שמיר.

* (אויפרוף אונד ביטטע.) דער פאם עסלארער פראצעסס הער בעקאנטע אינ-נאטין קליין, איינעם דער אפפער אנטיסעמי-טישער נעדערטראכט איזט פאר מעהר אלס 6 מא-נאטען פאן וינעם הימאטהארטע (טיסא-עסלאר) פערזאיגען, אהנע דאס ער זייט דעם ווינער אין מומער אונד נאשה לעבענדען נאטטין אויך נור דאס נערינגסטע לעבענסבידען פאן זיך נעגעבען בען האטטע, עס ווערדען לתקנת עגונה אללע דיאיעניגן, דיא איבער איהן אדער זיינען איפענטהאלטארט עטוואס וויסען, אינשטאנדיג געבעטען דיא אינגליקליכע פרייא אינטער דער אד-רעססע „פרייא אינגאטין קלין אין טיסא-עסלאר" דאפאן צו פערשטאנדיגען. שברם מאת ה'.

* (בערבטיגונג.) אין אינזערעם לעטצטען איסוויז דער שפעדען צור ערבויאונג דער טיסא-עסלאר סינאגאגע (זיעהע אינזערע מאגאזינומער) פונגירט „אנאנימס" מיט 3 גולדן. אנשטאטט אנאנימס זאלל עס אבער היסען: סא-מיעל שעלמעש אונד זאלצער אין אלשא-מישליע 3 גולדען.

בריעפ דער רעדאקציאן.

הערן ע. פ. אין נאפסוואדיין. ווייר בישטען צו בע-דענקען, דאס דיא אויפשריפט אויף איינען דענק-שטיין אונד ניכט אויף איינע דענק-וואגד קאמטען זאלל. אזאר נעדיכט אבער, זא טרעפפליך עס אויך אנטפ אויזט, ווירדע דיא נאנצע מורה-וואנד דער סינאגאגע אנפיללען.

הערן ש. ק. אין ה.-וואשטע. ווייר בעדויערן, אבער אויך אזאר נעדיכט איזט פיעל צו נאה, אלס דאס עס זיך פיר דען דענקשטיין איינגען מאכטע. ווייר עלליבען אונס פערנער זיא אויפטעקזאמס צו מאכען, דאס דיעזע אויפשריפט דאך ניכט דיא אויפנאכע האבען קאנן, מיט דען נעאלא-נען צו צאנקען. אזהרע ארבייט איינעם זיך פארצינליך אלס שטיינמעטץ. פיר דען דענקשטיין האלטען ווייר זיא, צו אינזערעם בעדויערן, ניכט פיר פערווענדבאר.

ווייר ערזוכען אינזערע געעהרטען פרענומעראנ-טען אונד פריינדע זיך מיט אזהרען צישריפטען נור דיי רעקט אן אינזערע רעדאקציאן צו ווענדען.

אונד בישטען ווייר דיא אדרעססע דיסלר וויא פאלגט אנצוגעבען:

יידישע פעסטער צייטונג

וואטזנער בולווער נומער 29.

Jüdische Pester Zeitung

Waitzner-Boulevard Nr. 29, Budapest

פערלאזונג

דער אסטערייכישען באדענקרעדיטאנשטאלט.

בייא דער אם 15. אפריל 1885 אפרינאמענען ציעהונג פיעל דער הויפטטרעففער מיט 50000 גולד. אויף נ' 3490 נו' 61 אונד דער 2-טע מיט 2000 גול. אויף נ' 2103 נו' 54, פערנער נעווינגען: יע 1000 גול. נ' 2135 נו' 37 אונד נ' 3125 נו' 56. — דאנן וואורדען פאלגענדע טילונגס-סערין נעגאנען אז. ע.: 118 1029 1533 1884 3624, יעללכע דיא נומערן פאן 1 ביז 100 ענטהאלטען אונד געווינגען יע 100 גולד.

ראטהזעל (*).

ווער נעגנט מיר איהן דען באזוז מאנן,
דער ווייזט זעלבסט בעשיגען קאנן?
דער מיט פינגען אזנע גליכען
בעשיגט דיא ארטען וויא דיא ווייסען;
דער אכטע ווייד מאכט, אונד ווייכע אזס,
דער פייזיד ניכט אונד אזס אויך דאס.
זא שלויא אויך איין בעשיינער איזט.
ער איבערטריפפט איהן דאך אן וויסט
ער קאנן דיך דאך צום הימעל העבען,
ער קאנן דיר טאג וויא לעבען געבען.
אזס דראנג ער שאן אינס קאנזליכע נעמאך
דא וואורדע מאנכעס הערשער וועה אינד אך!
דער יאללט אים הילפט שליען אונד קאנגט עס ניכט,
דענן איינע שלינגע צאנ איהם צו דען האלז נאר ריכט.
אים לעגעס מאפף ריכט ער דיר פעסטע שייזע,
לאסט דורסטען דיך אין פראהער עבער קייזע.
טראגען זיינער באהיזיס אכטע איהן ניכט נעיינע:
דענן אזס עגטדעקט ער אונז פערבאנגע דינגע,
ניכט נוטען ראטה, דאס אונז איין ווערק נעלינגע.
איהר ווערדעט דאך דען נוטען, באהן מאנן עקענגען;
אונד אויך דער שליינגע נאמען בעליעבטע נון צו ענגען.

חדה.

אם הלך בדרכי כן מנוח
וכלה עמוד, ולא תלך שחוח:
ואם במעגלי נח תמכו אשוריך,
אז בצדדים יכשלו ויפעדו רגליך.
ועתה אל תבקש את הדבר במאד מאד:
למען תוכל לסמוך החידה ולגלה הסוד.

נעשעפטסבעריכט.

געשעפטס-נעשעפס. וויייצען וואר פאר נעפטסען ווענינ צו מארקט נעבראכט. דער פערקעהר וואר שוואך, — מעהרע וואורדען פערקויפט. דיא פרייזע זינד מיט 10—15% נעפאללען

טערמינע-געשעפס. וויייצען פער פרייהיאהר 930—9.32 גולד. האפער פער פרייהיאהר 7,56—7,60 גול. קוקורוץ פער פער מאי-יוני 6.23—6.25 גולד.

פעסטער שלאכטפיעה-מארקט

בייא דעם אם 10-טען ד. מ. דריעי אין פעסט אבגעוואהלטע-נען וואגענמארקט וואורדען 3341 שטיק נאם. אונד קלייג-פיעה צו מארקט געבראכט. דערפאן וואורדען פער-קיפט: 71 שטיק שטיער, פער שטיק פאן 120 ביז 260 גולדען. — 1072 אכסען דאס מאאר פאן 200—395 גול. 550 קוהע, דאס מאאר פאן 190—280 גולד. 243 קעלב-קוהע דאס שטיק פאן 130—180 גולד. 58 שטיק בייפעל, דאס מאאר פאן 165—250 גול. 989 שטיק קעלבער דאס שטיק פאן 6—25 גול. 354 שטיק לעמער דאס מאאר פאן 4—8. גול. פרייזע פער 100 קילא: אכסען-פלייש 53—56

*) דיא נאמען דער איינזעלנע רוכטיגע לאזונגען ווערדען ווייר אין דער נאכסטען פרייזאנגומער פעראפפענטליכען.

ראטהזעל (*).

ווער נעגנט מיר איהן דען באזוז מאנן,
דער ווייזט זעלבסט בעשיגען קאנן?
דער מיט פינגען אזנע גליכען
בעשיגט דיא ארטען וויא דיא ווייסען;
דער אכטע ווייד מאכט, אונד ווייכע אזס,
דער פייזיד ניכט אונד אזס אויך דאס.
זא שלויא אויך איין בעשיינער איזט.
ער איבערטריפפט איהן דאך אן וויסט
ער קאנן דיך דאך צום הימעל העבען,
ער קאנן דיר טאג וויא לעבען געבען.
אזס דראנג ער שאן אינס קאנזליכע נעמאך
דא וואורדע מאנכעס הערשער וועה אינד אך!
דער יאללט אים הילפט שליען אונד קאנגט עס ניכט,
דענן איינע שלינגע צאנ איהם צו דען האלז נאר ריכט.
אים לעגעס מאפף ריכט ער דיר פעסטע שייזע,
לאסט דורסטען דיך אין פראהער עבער קייזע.
טראגען זיינער באהיזיס אכטע איהן ניכט נעיינע:
דענן אזס עגטדעקט ער אונז פערבאנגע דינגע,
ניכט נוטען ראטה, דאס אונז איין ווערק נעלינגע.
איהר ווערדעט דאך דען נוטען, באהן מאנן עקענגען;
אונד אויך דער שליינגע נאמען בעליעבטע נון צו ענגען.

חדה.

אם הלך בדרכי כן מנוח
וכלה עמוד, ולא תלך שחוח:
ואם במעגלי נח תמכו אשוריך,
אז בצדדים יכשלו ויפעדו רגליך.
ועתה אל תבקש את הדבר במאד מאד:
למען תוכל לסמוך החידה ולגלה הסוד.

נעשעפטסבעריכט.

געשעפטס-נעשעפס. וויייצען וואר פאר נעפטסען ווענינ צו מארקט נעבראכט. דער פערקעהר וואר שוואך, — מעהרע וואורדען פערקויפט. דיא פרייזע זינד מיט 10—15% נעפאללען

טערמינע-געשעפס. וויייצען פער פרייהיאהר 930—9.32 גולד. האפער פער פרייהיאהר 7,56—7,60 גול. קוקורוץ פער פער מאי-יוני 6.23—6.25 גולד.

פעסטער שלאכטפיעה-מארקט

בייא דעם אם 10-טען ד. מ. דריעי אין פעסט אבגעוואהלטע-נען וואגענמארקט וואורדען 3341 שטיק נאם. אונד קלייג-פיעה צו מארקט געבראכט. דערפאן וואורדען פער-קיפט: 71 שטיק שטיער, פער שטיק פאן 120 ביז 260 גולדען. — 1072 אכסען דאס מאאר פאן 200—395 גול. 550 קוהע, דאס מאאר פאן 190—280 גולד. 243 קעלב-קוהע דאס שטיק פאן 130—180 גולד. 58 שטיק בייפעל, דאס מאאר פאן 165—250 גול. 989 שטיק קעלבער דאס שטיק פאן 6—25 גול. 354 שטיק לעמער דאס מאאר פאן 4—8. גול. פרייזע פער 100 קילא: אכסען-פלייש 53—56

קאנקורז.

אן דער הייזגען אדטה. איז. 26 קלאסיגען פאלקסשולע איזט אין אינגאנג איינעם שטעלע בעפאללטעם דיא שטעללע איינעם רעליגיאנסלעהרערס וויאנאנט גערוידען, דיא ע. ינגעשלל גלייך, לאנגסטענס אבגע-בען 1. סעפטעמבער ל. י. צו בעזעצטען אונד מיט איינעם יאהרגעהאלט פאן 400—500 פל. פערבונ-דען איזט. רעפלעקטאנטען, טכטיגע העבראער, דיא איך גרינדליכען אינטערעסיגט אין גמרא צו ער-טהיילען בעפאהיגט זינד אונד דיא נאטהיגע אלל-געמיינע בילדונג בעזיטצען, יוללען אהרע יאהרל אינשטראיטען געוטכע בען 1. מאי ל. י. אן דאס געפערטע פראזיהים דעס איזט.

יעדע אנדערע אנגעבאטע אין אלגעמיינען אין אלגעמיינען אין אלגעמיינען

(פאן דען טהראגען דעס גראסען גאפאלען) דער זאהן דעס אדיראטען פאן אאשא (קאריקא) דער שאטער אינזערעס וועלטהילע איינע גיי געשטאלט געבען האט, איבר דעסען וארט אויראפא נאר אפט צישטערן מאכטע, האט בעקאנגטלך מיט גאר פיעלען קליינערען אונד גראסערען קאנגרייכען, טיטאלטען דיגאסטען, מאדישען פערפאססונגען אונד פיירען טהרהאנען וויא מיט ליכטען באללען געשפעלט, ער פערטהיידיגט לאנדער אונד ראהגען, וויא אנדערע מאנארכען אדען פערטהיילען: זיינען בריידער יאזעף מאכטע ער צום קאנג פאן שפאניען, זיינען בריידער לודוויג צום קאנג פאן האללאנד (דער זאהן דעזעס לודוויג וואר נאפאלעאן דער דריטטע), אין דייטשלאנד ערריכטעטע ער דאס קאנגרייך וועסטפאלען, וויא ער זיינען יינגסטען בריידער זשעראם אלס קאנג קראנען לעסט (דער זאהן דעזעס שעראם איזט פיינער יעראמע (שעראם) נאפאלעאן, דער הייטיגע טהרהאנפארגאנגער אין פראנקרייך. דיעזע שוועסטער ערהאב ער צור רעגיערונג הערצאגין פאן פארמא, זיינען שוואגער אונד לעבענסגעפערטע יאכים מוראט, צום קאנג פאן נעאפעל אונד דע. זאהן זיינער שוועסטער געמאלין זשאזפין (יאזעפינע) מאכטע ער צום וויצעקאנג פאן אשאלען, יא זעלבסט דער ערהייראטהע אינטע שוויעדישע קאנגסטהראן מוססטע פאר זיינעם זוהנלען צו, זאממענשטרעצען, ער ערריכטעטע דאזעלבסט איינען זיינען טהראן, איף דען ער זיינען זעגרייכען גענעראל בערנאדאטע אלס קאנג וועטצטע. מיט דעם שטרעבען דעם געוואלטיגען מאנגעס, דער איין געזעגעבער וואר וויא סאלאן אונד איין פעלדהערר וויא אלעקסאנדער דער גראסע, שטרעבטען איף דיא פאן אירם ערריכטעטען טהרהאנע צוזאממען. נור איינער איזט שטעהען געבליעבען: דער טהרהאן שוויעדיעם אונד נאי־יינגעגעם, איף יעלבעם הייטע קאנג אסקאר דער צווייטע פאן שוויעדען וועטצט איין עניקער דעם גענעראל בערנאדאטע, דער פארגעטערן אינזיך הייטשטאדט בעוויבטע אונד הייטע נאטע איינזעלנע קאנגע אין ייעי אויטע. קאנג אסקאר איזט איינע וואהרע רעזענגעשטאלט, פיעלליכט דער „גראסטע" מאנן אין אייראפא. ער איזט אין וויזער רעגענט אונד זיין פאלק איזט איינעם דער פיינעסטען וועלטהילעס. אין שווערען האט ער נור איינען קאנקורענטען, דען וועלטבעריהמטען ריכטער בארעגשטארנע בארנאדאט, דען נאך דיעזעם איזט קאנג אסקאר, דער גראסע ריכטער זיינעם הייבעס. זיינע הייזע פערנאלאסטע דיא טשיס קראנקהייט זיינעם זאהנעס, דער זיך געגענוואהרטיג אן קאנסטאנטאפעל איפארלט אונד צו דעסען בעזוך ער געאיילט וואר. אינזערע הייפשטאדט מאכטע איף דען גאדדישען קאנג איינען לעבענדיגען איינדרוק, ער בעזוכטע איף דיא לאנדעסאיסטעלונג אונד דריקטע זיין בעדויערן איס, דאס ער דיעזעלבע ניכט בעזוכטיגען קאנגען ווערד. — וויא עס אינזערען גליבענסגענאססען אין שוויעדען ערגעהט, דאריבער בעלעהרט אינס, דיא פאר איינגען מאנאטען איף פאן אונס געמעלדעטע ערגענגונג דעס סעקרעטאר דער יודישען געמיינדע אין שטאקהאלם צום אבערשטארהויפטמאנן דער הייפט: אונד רעזודענצשטאדט.

שפענדען צו ערבויאונג דעת טיסא-עסלא-רעת סינאגאגע.

זעכצעהנטער אויסווייז.

דיא בוראפעסטער איז. קולטוסגעמיינדע איף פארשלאג איהרעס פראזידענטען, דעס הייסס טאגסאבגעארדנעטען מאריטץ וואהר-מאנן . . . . . 50,—
הייכסטגאבגעארדנעטער דר. פראנזין בארון . . . . . 10,—
אדוואקאט דר. אינגאטין הימאנן . . . . . 10,—
אן נידעדוואזא
אדוואקאט דר. מאקס סעקעלי (שטערן) . . . . . 10,—
80,—
980,60
הינצו דיא בעייטס איסגעוויזענען
צוזאממען גולדען 1060.60

אונזערע אויסשטעללונג.

2-טער בלאט.

זא וויא אים פיהלונג זיך דער בים נאך אונד נאך מיט בלאטס אונד בלוטהענקנאפפען בעדעקט, דיעזע זיך אללמאהליג ענטפאלטען, בין ער ענדליך אין פאללעם בלאטטערשמוקע אונד אין דער דיפטיגען בלוטהענפאכט דאשטעהט — זא ענטפאלטט אונזערע פיעלפערשפיעכערע לאנדעס אויסשטעללונג שטענדליג מעהר אונד מעהר וויצע. דיא זאיאהל מיט אידרעס געשמאקפאללען איסערן, אלס איך מיט אידרעס געראלטפאללען איגנערן בעשטמטט זיהר, ביא דען איינהיטשען בעזוכערן פערטייען איף דיא צוקונפט אינגאהרס צו עריוקען; ביא דען איסלאנדערן אבער דיא פאלשע מיינונג צערשטייען מיס, דא זיא פאן אונזערס אלאנדערע הענען, יעלבעם זיא זיך אלס איין צוריקגעבליעבענעס בארבארענלאנד פאר-שטללען.

ווער דיעזע פיעלטהרמיגע שטארט אין דעס גרינגערן, בלוהענדען שטארטוואלדכען אים הערלען זאגענגלבטע דעס טאגעס, אדער אים בלעגלאנגען צוזאף, עדע איך זעלבסט נאך יעדוואלעס נעקאממען. האטטע זיך דארט איין גלעהרטער מאנן אנגעזעדעלט, דער אים שטללען בעגאבטע יינגלינגע אים זיך פערואמעלט אונד אהנען אויף נייע אונד נייסטערע ווייטע דיא ווייססענשאפטען, פאציזיליך דיא דער נאטורלעהרע פארגעסראנען האטטע. עס לאג עטוואס עהר געהיימניס-פאללעס אונד אונגעוואהנליכעס זאוואהל אין דער איינפערן עשיינונג דיעזעס מאנגעס. אלס איך אין דער אינזיך שולע צו בולדען, עבענזא אין דען זעלבסטאמן אונד זיך ווידערשפיעגעלנדען גערטכען, וועלכע אונטער אונס יונגען לייטען אבער אירן אים שוואנגע וואהרן. דיא האטטע שאן ערראהטען. דאס איך דען נאפען מיסטער הוסטין דאמאר מיינע. דיא קענטנס איהן אונד זיין ווענען, דאס ער נאך אימטער דאסזעלבע איזט. אבגלייך זיין עהרווירדיגעס הויפט שאן דען פלוס פאן מעהר אלס הונדערט יאהרען פערגאממען אונד עמפפונדען האטט.

דיא זעלבסט ביים עס, דער אין ערוואלעס דען לעהרשטוהל מיינעס מיסטערס יאקאב כאנס בעשטיגען אונד זיינע שולע פארשנעפהרט האט. דיא האטטע נעבען הוסטין דאמאר גלעהרט. אונד ביים איין פיינר יונגער ליכטשולע נעוועזען דעזען בעגרידער ער איזט. דיא בייזע פאן דיינען אירשהיטערן אין בעצוג איף הוסטין דאמאר אונד דיא ליכטשולע צוריקגעקאממען: דיא האטטע דיא וואהרהייט עקאנגט אונד אינזעהען גלעהרנס, וועלך אין העלליזעהענדער אונד האכבעגאבטער נייסט הוסטין דאמאר איזט, אונד וויא רעכט ער אין דיינען אנגעלעגנע-הייטען נעהאבט האט. איך בריוכע דיר אלזא איבער איהן ניכטס צו זאגען, אונד נור אונזער דאמאלינגס פע-לאנגע, עדע איך זעלבסט נאך יעדוואלעס נעקאממען. האטטע זיך דארט איין גלעהרטער מאנן אנגעזעדעלט, דער אים שטללען בעגאבטע יינגלינגע אים זיך פערואמעלט אונד אהנען אויף נייע אונד נייסטערע ווייטע דיא ווייססענשאפטען, פאציזיליך דיא דער נאטורלעהרע פארגעסראנען האטטע. עס לאג עטוואס עהר געהיימניס-פאללעס אונד אונגעוואהנליכעס זאוואהל אין דער איינפערן עשיינונג דיעזעס מאנגעס. אלס איך אין דער אינזיך זיך איינע שולע צו בולדען, עבענזא אין דען זעלבסטאמן אונד זיך ווידערשפיעגעלנדען גערטכען, וועלכע אונטער אונס יונגען לייטען אבער אירן אים שוואנגע וואהרן. דיא האטטע שאן ערראהטען. דאס איך דען נאפען מיסטער הוסטין דאמאר מיינע. דיא קענטנס איהן אונד זיין ווענען, דאס ער נאך אימטער דאסזעלבע איזט. אבגלייך זיין עהרווירדיגעס הויפט שאן דען פלוס פאן מעהר אלס הונדערט יאהרען פערגאממען אונד עמפפונדען האטט.

דיא זעלבסט ביים עס, דער אין ערוואלעס דען לעהרשטוהל מיינעס מיסטערס יאקאב כאנס בעשטיגען אונד זיינע שולע פארשנעפהרט האט. דיא האטטע נעבען הוסטין דאמאר גלעהרט. אונד ביים איין פיינר יונגער ליכטשולע נעוועזען דעזען בעגרידער ער איזט. דיא בייזע פאן דיינען אירשהיטערן אין בעצוג איף הוסטין דאמאר אונד דיא ליכטשולע צוריקגעקאממען: דיא האטטע דיא וואהרהייט עקאנגט אונד אינזעהען גלעהרנס, וועלך אין העלליזעהענדער אונד האכבעגאבטער נייסט הוסטין דאמאר איזט, אונד וויא רעכט ער אין דיינען אנגעלעגנע-הייטען נעהאבט האט. איך בריוכע דיר אלזא איבער איהן ניכטס צו זאגען, אונד נור אונזער דאמאלינגס פע-לאנגע אין פרהעסער יינגער פערבריעדעס, אונד ערבריעדעס אים זא מעהר איף דיעזע פייגרשאפט, וויל ער דורך יאקאב בען עליאהס גלאר דיא שווערשטען פארדיעזונגען וויינער ליידענשאפטען בעפרייעדיגען קאנגטע איף פעראלאססונג יעדוואהרס האטטע דאס נעהיימניס אין דען שווערען אונד בעוונכטע מיט אונס יאקאב כאנס שולע. יאקאב בען עליאה ציינטע שאן דאמאלס איין פערשטעקטעס הייסטקרשעס וועזען. ווערער סיאן בען יאקוב נאך איך קאנגטען אונס עטאלס אן איהן אנשליעסען, דעסטאן אינגינער בעפרייגדעטע יעהודאס ניינונג זיך מיט דעמזעלבען. אונד באלד ענטשטאנד צווישען איהן אונד אונס אייגע אסטהר, איהרע פערשטיעיאן. איהרע פערטיא וואהרע דורך סאמעל ליסבאנא פערשטאנדקט. אלס וואכט זיך ווייגרטע דיא פרוא דעזעלבען צו ווערדען. שאמטע וואהרען סאמעל ליסבאנא אונד יאקאב בען עליאה יאגאר ערהיגונג פרייגדע.

אלס יאקאב בען עליאה ווייג מעדיציניטשען שווערען בעגעבדיגס האטטע, וואהרט ער אוס דיא האנד דער אלטעס-טען מאנטער סולאמטהס אונד ערהיעלט דיא צור פרוא. איך ווייס ניכט, אב האנגאה איהן יא נעלעבטס אדער ניכט. דיא ווער קען ווענען פאן פרעגס נעפרהל. אונד פפלעגטע דיא דיינגע דיעזער ווערלט נור פאן איהרער מאטערוללען ווייס צו פאסטען. נעגען, דיא וואהרדע ווען ווייב אונד דיא טוטטער ווייגער קינדער; ווייטער ווייס איך ניכטס פאן איהר צו ערצאהלען. דאך בעפאר דיעזעס געשאה, ערווייגעטען זיך דאכטס וויכטיגע דינגע, וועלכע איף אונס אללע, אונד יעלבסט אויף דיך, דער דורך דאמאלס נאך ניכט נעבאהרן ווארס פאס וויכטיגסטען אינפלוסס וואהרדען.

מען זיך שאן אין פרהעסטער יינגער פערבריעדעס, אונד ערווייל דעלט אים זא מעהר אויף דיעזע פיינדשאפט, וויל ער דורך יאקאב בען עליאהס גלאר דיא שווערשטען פארדיעזונגען וויינער ליידענשאפטען בעפרייעדיגען קאנגטע איף פעראלאססונג יעדוואהרס האטטע דאס נעהיימניס אין דען שווערען אונד בעוונכטע מיט אונס יאקאב כאנס שולע. יאקאב בען עליאה ציינטע שאן דאמאלס איין פערשטעקטעס הייסטקרשעס וועזען. ווערער סיאן בען יאקוב נאך איך קאנגטען אונס עטאלס אן איהן אנשליעסען, דעסטאן אינגינער בעפרייגדעטע יעהודאס ניינונג זיך מיט דעמזעלבען. אונד באלד ענטשטאנד צווישען איהן אונד אונס אייגע אסטהר, איהרע פערשטיעיאן. איהרע פערטיא וואהרע דורך סאמעל ליסבאנא פערשטאנדקט. אלס וואכט זיך ווייגרטע דיא פרוא דעזעלבען צו ווערדען. שאמטע וואהרען סאמעל ליסבאנא אונד יאקאב בען עליאה יאגאר ערהיגונג פרייגדע.

אלס יאקאב בען עליאה ווייג מעדיציניטשען שווערען בעגעבדיגס האטטע, וואהרט ער אוס דיא האנד דער אלטעס-טען מאנטער סולאמטהס אונד ערהיעלט דיא צור פרוא. איך ווייס ניכט, אב האנגאה איהן יא נעלעבטס אדער ניכט. דיא ווער קען ווענען פאן פרעגס נעפרהל. אונד פפלעגטע דיא דיינגע דיעזער ווערלט נור פאן איהרער מאטערוללען ווייס צו פאסטען. נעגען, דיא וואהרדע ווען ווייב אונד דיא טוטטער ווייגער קינדער; ווייטער ווייס איך ניכטס פאן איהר צו ערצאהלען. דאך בעפאר דיעזעס געשאה, ערווייגעטען זיך דאכטס וויכטיגע דינגע, וועלכע איף אונס אללע, אונד יעלבסט אויף דיך, דער דורך דאמאלס נאך ניכט נעבאהרן ווארס פאס וויכטיגסטען אינפלוסס וואהרדען.

דעגך ווייסען עלעקטריסיטעטען לייכטע דעס אבענדס ערבליקט, דער גלוייבט אין וואונדער-לאנד, אין ציבערבריידר פאר זיך צו האבען, דאס איהם מיט יעדעס שרייטע גייע שאהרייטען פאר אייגען בריינגט. דיא איזט צום בייאשפיעל, וויא אין אירדי-שעס פאראדיעז דיא הארטיקלטור (גאר-טענגבי-קונסט) דעס גראפען נאדאשדי, וועלכע דורך דיא בונטע פראכט אונד דען זוסען דופט דער זעל-טענסטען בלומען, דורך דיא הערלליכען גרופען אויס-לאנדישער געוואכסע; דורך דיא קונסטפאלל גע-צאגעגען בייסמען אונד דיא שפיינגעגדען וואססער-קוילען, דיא זינגע ענטציקט.

דארט — אים פארסטאוויללאן — ערהעבט זיך אין פעלען, איף וועלכעם ווילדע טהיערע גרייפערט זונד, פאן וועלכען מאן גלייבט דאס זיא זיך איף אינז אדער איף אנדערע טהיערע שטירצען וואללען, אים פיר אהרען געפראסס-גען צאהן בייטע צו מאכען. דאך זונד עס נור אים געשטאפפט וויבטהיערע, דיא אינזער קראי-פיינע — דער אין געוואלטיגער אגער איזט — מיט אינגער האנד ערלעגט האט.

דער אבגעארדנעטע אטטא הערמאן, דער אין טיכטיגער פאבגעלערטער איזט, אונד איבער דיא נאטורגעשיכטע דער שפענגען אין ווערק גע-ריבען, אונד דאגעגען דאס גראסטע ווערק, דאס בעסטע בוך דער וועלט, דיא פינף בוכער מאזעס אבשאפפען וואללטע (ביא געלעגענהייט דער אנ-טיסעמיטשען אנגריפפע איף דען תלמוד), האט איגע אבטאלאגישע, דאס הייסט איגע פיש-וואממלונג איסגעשטעללט, דיא זעהר אינטער-עססאנט איזט. נור פאן דעם לייתן האט ער קיינע שפור. איף פעהלען זיינער וואממלונג אלדכע שטאקפפיש דיא איף דעם טראקקענען לאנדע לעבען.—

פיר פיינדע דער שאפגיכט זונד אין דער שאפאיסשטעללונג איבער 2000 שטיק פערשיעדענער פערדעלטער שאפ אנגעמעלדעט: מערינאָ, לאנגוואללונג, ענגלישע, אינגאריש אונד דייטשע טיכוואללשאפע, קאמוואללשאפע, פייש-שאפ אונד אנדערע.

איגע בונטע פארבענפאכט ווערדען דיא אין דער גפלייגעלאיסטעללונג בעפינדלכען הונדע, טיבען, גאנזע, פפיען דעם איגע בעטען. עס זונד שאן 650 פאאר געפיעל אנגעמעלדעט, דיא דיא מערקווירדיגסטען אטען ענטהאלטען ווערדען. דער וויינער אסטרייכי-אינגאריש געפיעלגעבכטפאראן ווירד אויך אין ווייטטפלייגען פאן בריעפטבען אם 10. מאי פערנאנשטאלטען, וואו זיינע מאיסטאט דער קאנג דען ערסטען פרייז געשפענ-

---

מען זיך שאן אין פרהעסטער יינגער פערבריעדעס, אונד ערווייל דעלט אים זא מעהר אויף דיעזע פיינדשאפט, וויל ער דורך יאקאב בען עליאהס גלאר דיא שווערשטען פארדיעזונגען וויינער ליידענשאפטען בעפרייעדיגען קאנגטע איף פעראלאססונג יעדוואהרס האטטע דאס נעהיימניס אין דען שווערען אונד בעוונכטע מיט אונס יאקאב כאנס שולע. יאקאב בען עליאה ציינטע שאן דאמאלס איין פערשטעקטעס הייסטקרשעס וועזען. ווערער סיאן בען יאקוב נאך איך קאנגטען אונס עטאלס אן איהן אנשליעסען, דעסטאן אינגינער בעפרייגדעטע יעהודאס ניינונג זיך מיט דעמזעלבען. אונד באלד ענטשטאנד צווישען איהן אונד אונס אייגע אסטהר, איהרע פערשטיעיאן. איהרע פערטיא וואהרע דורך סאמעל ליסבאנא פערשטאנדקט. אלס וואכט זיך ווייגרטע דיא פרוא דעזעלבען צו ווערדען. שאמטע וואהרען סאמעל ליסבאנא אונד יאקאב בען עליאה יאגאר ערהיגונג פרייגדע.

אלס יאקאב בען עליאה ווייג מעדיציניטשען שווערען בעגעבדיגס האטטע, וואהרט ער אוס דיא האנד דער אלטעס-טען מאנטער סולאמטהס אונד ערהיעלט דיא צור פרוא. איך ווייס ניכט, אב האנגאה איהן יא נעלעבטס אדער ניכט. דיא ווער קען ווענען פאן פרעגס נעפרהל. אונד פפלעגטע דיא דיינגע דיעזער ווערלט נור פאן איהרער מאטערוללען ווייס צו פאסטען. נעגען, דיא וואהרדע ווען ווייב אונד דיא טוטטער ווייגער קינדער; ווייטער ווייס איך ניכטס פאן איהר צו ערצאהלען. דאך בעפאר דיעזעס געשאה, ערווייגעטען זיך דאכטס וויכטיגע דינגע, וועלכע איף אונס אללע, אונד יעלבסט אויף דיך, דער דורך דאמאלס נאך ניכט נעבאהרן ווארס פאס וויכטיגסטען אינפלוסס וואהרדען.

(פארשטעהונג פאלגט.)

האלן, אונד אר־מבאנדער אונד זאנסטיגע שמוקק־זאכען), וועלכע אונזערע העבראנער (חברון) גלוי־בענסגענאססען מיט גראסעס געשיק. פערפערטיגען

אונטער דען שמוגגענשטאנדען בעפינדעט זיך אין זילבערנעם האן פאן דער האהע איינעס האלבען מעטער, וויא עס דיא דרוזענווייבער אין דער געגענד דעס ליבאנאן צור פעסטהאלטונג איהרעס שלייערס טראגען, דיא זילבערפלעכטאנדבי־טען, זילבערנע ברוסטשילדע, אר־מ, אונד האלז־באנדער דונד איך רעכט געשמאקקפאלל אינטער דען זילבערנען געגענשטאנדען העבען וויר נאנען בעזאנדערס דיא בעהאלטער צווייער פערנאמענט־ראללען (מגלות) הערפאר, דיא איהרעסגלייכען זוכען, דיא ראללען זעלבסט זונד מיסטערשטיקע דער שריפטקונס. דיא זילבערנען הייזכען צווייער עבענפאללס זעהר שאן געשריעבענען מזוזות דורפען איך ניכט אונערוואהנט געלאססען ווערדען.

דאך ווייר קאנגען היער כיים אנדייטונגס־וויז דיא רייכהאלטיגקייט דער פאלאסטגיישען אויס־שטעללונג בעשרייבען, דיא פאכטגען שאפיאלל־טעפפיכע איס בעטללעהעם, דיא עלעגאנטען טהיר־פאהרהאנגע איס דאמאסקוס, דיא זיידענשטאפפע איס דען גענעגרען דעס לובאנאן, דיא בערהמטען וואכסקערצען איס ערוואלעס. דיא זעלטענען שריפטען אונד פערגאמענטראללען, דיא פערדיענען אללע אן איינעס בעזאנדערען מאפטעל בעראבדעלט צו ווערדען, צו דעם אונזער בלאטט לידער ניכט ריים גענוג האט. ווייר קאנגטען עס אבער אונס ניכט פערצייהען, ווען ווייר אייך דיא איבערראשונג שאנע וואממונג געפרעסטער בלומען פאן דענען ערדע אינגעללע אין מוסטשטיק איזט, (געהארט צור איישטעללונג דעס פריהרין שוארין) ניכט גאנזן בעזאנדערס אויפערקזאם מאכען מאכטען. פריהלין שוארין האט אייך אן דיא ראזען פאן יערוכא ניכט פערגעססען, דיא בייא דען פאלסטגאפיגדרין ריישעדען אבזאטץ ווערדען דיא דאר־גענקראנצע זיין; דיא אינטער אללען גע־גענשטאנדען אם ערעטטען הערפאר שטעכען.

(איין צווייטער ארטיקעל פאלגט.)

מ. סאבאלטשי.

דער טאג באלטהאזאר הארוואט'س

איס דער הייטיגען וויזונג דעס אבגעאר־דענעטען.

אונבעשריבלי איזט דער אינדרוק, דען דיא הערע, וועלכע באלטהא'ר הארוואט זאלבען בעענדיגטע, אם גאנצען הייזע הערפאר־ריף. עס וואר דאס מיינע אייפמערקזאמקייט, עס וואר אבט, מיט דער אללע פארטיגען דען וואר־טען דיא

פערשיעדענע נייאנקייטען.

יודיא איינציגע טאבטער אונזערעס מיניסטערפראזידענ־טען) איזט זייט פאר־געפטערן געמאלדן דעס באראן בעללא ראזיאנסקי, אבערגעשאנדן דעס ואהלער קאמיטאטעס. דער האבצייטסצייטונג, דער זיך פאס אפ־לאסטע דעס מיניסטערפראזידענטען אין דער פעס־טונג צור רעפארמיר־טען קורבע איין דען פאלוויג־פלאטען בעיינטען, באט איינען גלאנצענדען אנ־בליק; 1800 איינלאדונגסקארטען וואר־ען פערטהייל־וואר־דען, אונד וואס אינגארן אן הערפאר־אנגעדען פערזאנליכקייטען בעזוכטט, וואר אין פאבטיגען גא־ציאנאלאסטמען אונד גלאנצענדען עקוויפשען ער־שיעגען. דיא פערבינדונג דעס יונגען פאראס־באבטע צוויי אין דער געשיכטע אונגארנס מיט גאלדענען בוכשטאבען פערצייכנעט פאטיליען אי־נגארער נאהע. דיא ראדוואנסקי זונד איינע דער־ערסטען פראטעסטאנטישען פאמיליען, דיא אין דער אונגארישען געשיכטע פאראמעמען, דער בייט־גאס זולבסס, אין קיים 30 יאהריגער בלוהענדשא־נער מאנן, ניממט איינען הערפאר־אנגעדען פלאטען אין דער אונגארישען געלעהרטענוועלט אין אונד האט זיך אין פאלטשעיר בעעיפרונג בעדייטענדע פערדיענסטע ערוואר־בען. עבענוא פערדיענסטליך זונד דיא טיסא'س אונד דיא מיט איהנען פערשיא־נעטען טעלעקיס אונד דענענפעלד'س (דיא מיטטער טיסא'س וואר איינע גראפען טעלעקי. זיינע גאטטין איזט איינע גראפען דענענפעלד) אים עהרענבוכ דער אונגארישען געשיכטע אויפבעוואהרט. דיא בריוט האט פאן איהרען עלטערן איינע ערציעונג גענאססען, דיא פאן דער האהען שטעללונג, פאס דייכטהום אונד פאן דען גלאנצענדען איזבוכטען אבזאה, זיא געהאלט ניכט נור צו דען דייענדסטען ערשיינונגען דער הייפטשטאדט, זאנדערן זיא איזט אן נייסט אונד זעעלע דיא וואהרע מאכטער איהרער עלטערן. אן דערען פאמיליענלעבען אונד דייגהייט דער זטטען ניכט דער לייזעסטע מאקעל אנהאב־טעס. 3 שטונדען נאך דער טרייאונג דייזעס דאס יונגע עהעפאאר — נין ניכט נאר אטאליען, איינען זאלבען לוקסוס קאנגען זיך נור דיא דייבען זאהנע איזראעלס ערלייבען — זאנדערן אייך דיא בע־וטענג דעס בריטיגאמס אין שא'ראזאא (זאהרער קאמטאט).

* (פורבטבארעס בראנדאונ־גליק.) דיא שטאדט ווייטיגיטן אין דער בוקא, וויינא. דיא פאסט גאנגן פאן וידען בעיאהנט ווייד, איזט אין דייב דער פלאממען געייארדען. 600 פאמי־ליען האבען אהרע אמטמטליכע האבע פערלארען, אונד זונד דעס שרעקליכסטען עלענד פריינגעגעבען.

זעס אלטבעוואהרטען קאמפפער דעס עכטען ליבעראליסמוס לוויישטען. „אונגארן גליכט הייטע איינעס פרעדהאפע," ריף הארוואטה שמערצליך אויס, „דאס גטע איזט בעגראבען, אונד וואס לויט ווירד איזט דיא שטימע פאן כאזען דאמאנגן. הייטע גיכט עס קיינע פפפנטליכע מיינונג אין אונ־גארן, אדער איזט דאס פפפליכט דיא פפפנטליכע מיינונג, וואס דען מאנפעסאגעללען האסס פרע־דיגט, אונד זיך צו אונזערער שאנדע שאן בוז אין דיא גגוטצגעבונג באהן געבראכען האט? דיא רעגיערונג פפהרט דען ליבעראליסמוס אם מינדע, אין ווירקליכקייט עקסיסטירט ער אבער לידער נרגענדס, זיא לאסט מיט זיך האנדעלן, אים זיך צו ערהאלטען, זיא האט ניכט דען מוטה צו פאללען. דער פאר־לעגענדע גגוטצגעבונגס־וואורף איזט אין קרפפעל דער אין פיעל שלעכטערעס אבערהויז שאפפט. אלס דאס אלטע יואר."— ער לעהנט דען גגוטצגעבונגס־וואורף אב.

צור טאגעסגעשיכטע.

דער אנגלישע מיניסטערפראזידענט האט זיך ווידער איינמאל אלס אונבעזיגבאר אין דער־נאכגעגעבען געצייגט. דיא רוססען זעלבסט וויא דען בייא ווייטעס ניכט זא אייפריג בעמיהט דען אנגריפ דעס גגעגראלס קאמאראפ אם קישק־פרוססע צו עגטשלדיגען. וויא הערר גלאדסטאן אונד וויל דיא רוססען גאר זא בראוו אונד אונשול־דיג וואר־ען, איזט הערר גלאדסטאן גגעגיגט איהנען דאס שטרייטגע פפגרשרעגען אונד דיא רעבעלע אבצייטרעטען אונד רוסס־לאנד ווירד זיך וואהל דאמיט פיר דען אויגען גגעבלייקק צופרידען, גגעבען מיסגען, אייך דיעע ווייזע „צוגיגנס" הערר גלאדסטאן דיא רוססען צום פרידען אונד דער אלטע מאנן קאנן זיך ווידער אינעס גראסען זיעגעס רוהמען.

דאך גגענג דעס שרעגעס, ערען וואהרען פריינד דער פריהייט מיס עס טעף בעטריעבען דאס גגעגלאנד, דיעזע אלטע הארט דער פריהייט אוממער מעהר אן אינפלוסס פערלערט, אוממער מעהר פאן זייגער ווילטהערשאפט פערדראנגט ווירד, אונד דאס — דירך רוססלאנד, אינגע פערלאנגען שלאכט האטטע דען גגעגלאנ־דערן ניכט זאפיעל גגעשאדען וויא דיעזע גאבגיע בנקיס אין דען אינגען דער אללבעזוויליגדטען פאלקער אויגנס. דיא רוססען אבער דער פריהייט אלס דיא אינבגעזוגבאדען, פאר דעגען זיך אייך גגעגלאנד אין טיעפער דעמוטה בייגט.

פאלליעטאן.

דיא אפפער דער קאבארא.

היסטאָרישער ראָמאַן אויס דעם 17־טען יאהרהונדערט.

(131־טע פאָרטשעצונג.)

פאָרצינלך עריוגנישט קאם יעהודא דיעזע פערבינדונג, דער דארורך האפפען דוסטע, סאמעלס קאסטע נאך שטאַרקער אין אנשפריך נעהמען צו קאָנגען; דענן ער וואר אין גענוסוטיגער מעגע אונד שעפטס גגעייגט, נעלד צו פערגיידען.

עס וואר פאָרטיסגוזעהען. דאס דיא אומשטאנדע דער פאמיליע דורך איינע זא עגגע פערבינדונג מיט סאמועל נלאנצנדע ווערדען ווירדען, אונד דעסהאלב בעגינסטיגע דיא אויך דאכב יאקאב נאנים אויף אללע וויייז. אויך וואורדע דיעזער בונד זא גוט וויא אבגעשלאססען בעפראכ־טעט, אונד יעהודא האטטע שאן נייע ניכט אונבעדייטענדע שולדען דארויף הין גגעמאכט; נור איינעס האטטע מאן דאבייא אפגעגעסען. נאמליך וואבען צו פראגען; אב דיא סאמועל ליעבע אונד גגענינס דייא, דעסען ווייב צו ווערדען, אבער אהנע דאס ווייר יעמאלס איין וואָרט דארביבר גגעזוגכ־טעלט, וואוסטע איך, דאס איך דערגיגנינע דייא, וועלכער פאן וואבען יונגגפרייליכעס הערצען מיט צופרידליכען מרינ־בען גגעליעבט ווערדע. דיעס הערין וואר עבען אויסגענאמ־נען דייא איינע איבער נאכטס אויס דער קנאפפען גגעפאלטטע ראָזע, אונד גגיינטע זיך מיר שווייגענד צו. איך וואר פאן אלל דעם דוסט בערוישט; איך ליעבע וואבען אונגאריסשפרעכ־

ליך, אונד דער גגראנקע, דאס דיא באלד דעס ערסטען מאנגעס סאמועל פרייא ווערדען וואָלטטע, וואר מיר איין דאָלכשאָס אין דיא יעלע, יע מעהר מאן אנשטאלטען צו דיעזער האבצייט מראָה, דעסטא אונרוהיגער וואורדע איך. דער שלאָף פלאָה מיין נאכטליכעס לאנגער אונד דיא וויס־סענשאפט מיין שטאלטעס צוגעמער אם מאנגע.

איך האטטע פיר נגטסס מעהר זיגן אלס פיר מיינע ליעבע אונד מיין אונגליק, מיין נעקוואלטעס הערץ בעדרוס־טע דער מיטטהיילונג; עס וואר צו גרונדע גגנאנגען, ווענן עס ניכט זיין גגנציקען אונד זיינע שמערצען איינעס בע־פרייגדעטען הערצען האטטע ערצאהלען קאָנגען. צו קיינעס מיינער מיטטעלער פרוילטע איך מיך מעהר הינגעגאָנגען, אלס צו סימאָן בען יאקוב, ער וואר מיט מיר אין גלייכעס אל־טער, אין האָהערצייגער יינגלינג, פאָלל נעפיהל אונד טו־גענד, דער וויסענשאפט מיט שווארמעריי ערגבען, אונד — וויא מיר דאמאלס שאָן צופאללען בעקאנגט, וואר — דער הייטליך אונד צארטליך גגעליעבטע פאָן סאָרא, וויא־ביס שווגסטער. סימאָן אונד איך פאנדען אונס בעלד, אונזערע הערצען ערשלאָסען זיך גגעגגייטיג, ווייר קנפפ־טען אינגען אינגען פריינדשאפטבונד פיר דאס לעבען.

סימאָן וואר מיט סאָרא ווייטער אלס איך מיט יוואַ־ביס; זיא האטטען זיך אידרע נעפיהלע גגעגגייטיג גע־שאנדען אונד שווגלגטען אים פאללגגנגס דעס ערסטען ליעבעסגליקעס. דורך זיא וואורדען אויך מיר אונד יוואבים דיא היממעלסהערין באלד גגעפפנגס; סאָרא לענגט מיר לאבעלנד דיא ערשאפרנדע יוואבים אם הערץ, אונד סי־מאָן קוסטע מיך דאצו אויף דיא שווגר. — אָ וואהרענד דיעזע ראָזינען בילדער מיינער יוגענד פאָר מיינען גייזטען אינגען אייפשטיגען, האטטעס מיר דאס הערץ נאך אינמאל יונגגדליך פריש אן דיא ברוסט; טראגען דער דרוהונג דער זעהנזוכט, דעס גגטציקגנס טרעטען מיר אין דאס אייג; איך האבע אינגען אינגגגליך פערגעסטען, דאס דער שנגע דעס אלטערס אויף מיינגס האאר לייגגט.

ווייר פיערע שטיפטען אינטער אונס אין עסטעס שוטס- אונד טרוטש-בינדניסס. אין וועלכער אויך סימאָן אלטערער ביידער כאנאנאה גגעאָגגען וואורדע. דער נאכס־טע צוויעך דיעזער פערגיגנונג וואר ווידער־שטאנד גגעגגן יעהודא, דיא מוטטער אונד סאמועל ליסבאָנא. יוואבים ער־קלאָרטע דען ביידען ערסטערען, דאס זיא גגעמאלס הייוא־טהען ווערדע. דיא בעשטרעבונג דאיבער פערוואנדעלטע זיך באלד אן צאָרן גגגען דאס קוהנע אהרנע. יעהודאה ערדרעטטע אהנע נראָסע מוהע דען גגרונד אהרער ווייגגערונג, סאמועל ליסבאָנא צאָג זיך בעליידיגט צוריק, אונד עס גגגס־שטאנד איינע שאנגונג. דיא בעריישס אללע עלעמגגטע איי־גגער קנפפטיגען מיינדשאפט אין זיך פאסטע.

נאך האבע איך דיר איינגען נאמען ניכט גגגאנגגס, אונד דאך איזט ער דער איינעס מאנגעס, דער אויף דיין לעבען איינגען זא נראָסען אינפלוסס אויסגגאיבט האאט. ווען אנדערס קאָנגגס איך מיינגען, אלס יאקאב בען עליאה דע ווייללגגאס, דען שלוינען אראבס, דער דיינע לייכסגליי־בגקיס, דיינגען שטאָלץ אונד דיינע בעגייסטערונג זא וואהל צו ווינגגס פאָרטהייל צו בעגוטטען פערשטאנד? יאקאָב בען עליאה וואר דער זאהן איינגגס דייכען פערהאנדלערס צו יערוואלגגס. דעסטען פאטער אבער אויך אויס שטאנדען שטאמטע אונד שאן פריהער פאן דאס הערץ נגפליכטטע וואר, אונד מיט יעהודא בען אסטאר אויפגגוואכסען; בוידע האס־

פערשיעדענע נייאנקייטען.

יודיא איינציגע טאבטער אונזערעס מיניסטערפראזידענ־טען) איזט זייט פאר־געפטערן געמאלדן דעס באראן בעללא ראזיאנסקי, אבערגעשאנדן דעס ואהלער קאמיטאטעס. דער האבצייטסצייטונג, דער זיך פאס אפ־לאסטע דעס מיניסטערפראזידענטען אין דער פעס־טונג צור רעפארמיר־טען קורבע איין דען פאלוויג־פלאטען בעיינטען, באט איינען גלאנצענדען אנ־בליק; 1800 איינלאדונגסקארטען וואר־ען פערטהייל־וואר־דען, אונד וואס אינגארן אן הערפאר־אנגעדען פערזאנליכקייטען בעזוכטט, וואר אין פאבטיגען גא־ציאנאלאסטמען אונד גלאנצענדען עקוויפשען ער־שיעגען. דיא פערבינדונג דעס יונגען פאראס־באבטע צוויי אין דער געשיכטע אונגארנס מיט גאלדענען בוכשטאבען פערצייכנעט פאטיליען אי־נגארער נאהע. דיא ראדוואנסקי זונד איינע דער־ערסטען פראטעסטאנטישען פאמיליען, דיא אין דער אונגארישען געשיכטע פאראמעמען, דער בייט־גאס זולבסס, אין קיים 30 יאהריגער בלוהענדשא־נער מאנן, ניממט איינען הערפאר־אנגעדען פלאטען אין דער אונגארישען געלעהרטענוועלט אין אונד האט זיך אין פאלטשעיר בעעיפרונג בעדייטענדע פערדיענסטע ערוואר־בען. עבענוא פערדיענסטליך זונד דיא טיסא'س אונד דיא מיט איהנען פערשיא־נעטען טעלעקיס אונד דענענפעלד'س (דיא מיטטער טיסא'س וואר איינע גראפען טעלעקי. זיינע גאטטין איזט איינע גראפען דענענפעלד) אים עהרענבוכ דער אונגארישען געשיכטע אויפבעוואהרט. דיא בריוט האט פאן איהרען עלטערן איינע ערציעונג גענאססען, דיא פאן דער האהען שטעללונג, פאס דייכטהום אונד פאן דען גלאנצענדען איזבוכטען אבזאה, זיא געהאלט ניכט נור צו דען דייענדסטען ערשיינונגען דער הייפטשטאדט, זאנדערן זיא איזט אן נייסט אונד זעעלע דיא וואהרע מאכטער איהרער עלטערן. אן דערען פאמיליענלעבען אונד דייגהייט דער זטטען ניכט דער לייזעסטע מאקעל אנהאב־טעס. 3 שטונדען נאך דער טרייאונג דייזעס דאס יונגע עהעפאאר — נין ניכט נאר אטאליען, איינען זאלבען לוקסוס קאנגען זיך נור דיא דייבען זאהנע איזראעלס ערלייבען — זאנדערן אייך דיא בע־וטענג דעס בריטיגאמס אין שא'ראזאא (זאהרער קאמטאט).

* (פורבטבארעס בראנדאונ־גליק.) דיא שטאדט ווייטיגיטן אין דער בוקא, וויינא. דיא פאסט גאנגן פאן וידען בעיאהנט ווייד, איזט אין דייב דער פלאממען געייארדען. 600 פאמי־ליען האבען אהרע אמטמטליכע האבע פערלארען, אונד זונד דעס שרעקליכסטען עלענד פריינגעגעבען.

דער טאג באלטהאזאר הארוואט'س

איס דער הייטיגען וויזונג דעס אבגעאר־דענעטען.

אונבעשריבלי איזט דער אינדרוק, דען דיא הערע, וועלכע באלטהא'ר הארוואט זאלבען בעענדיגטע, אם גאנצען הייזע הערפאר־ריף. עס וואר דאס מיינע אייפמערקזאמקייט, עס וואר אבט, מיט דער אללע פארטיגען דען וואר־טען דיא